

FOTOGRAFE EVA VERMANDEL VAN PRINSES TOT BEDELAAR EN TERUG

Tom Waits, Ben Kingsley en Nick Cave. Het zijn maar enkele van de groten der aarde die poseerden voor de lens van EVA VERMANDEL, EEN FOTOGRAFE MET EEN VLAAMSE GEBOORTEAKTE EN INTERNATIONALE CARRIERE. Haar tijdloze portretten zijn voor het eerst te zien op Belgische bodem, in een tentoonstelling over tien jaar werk. Een gesprek over foute hemden, werken met wereldsterren en als een Fedex-pakje rond de wereld getrapt worden. Door Katrien Steyaert

WIE IS EVA VERMANDEL?

- Geboren in 1974 in Sint-Niklaas.
- Studeert grafische vormgeving aan de Gentse Academie. Vertrekt op haar 22ste naar Londen om het te maken als fotografe.
- Werkt voor gerespecteerde bladen als *The Wire*, *The Telegraph*, *W*, *Mojo* en *Vogue*.
- Portretteert wereldsterren als Elton John, PJ Harvey, Willem Dafoe, Tom Waits, Nick Cave en Ben Kingsley.
- Levert in 2005 een portret van Tom Waits als coverfoto van het boek *Innocent when you dream* en maakt haar eerste kunstfoto's.
- Volgt in 2008 de IJslandse groep Sigur Rós en stelt haar foto's te boek.
www.evavermandel.com

Thuis. Zo voel je je in de foto's van Eva Vermandel. Of ze nu de open blik van Ewan McGregor vastlegt, de intimiteit van twee slapende vrienden of een schilderachtige reflectie van bosgroen in het water, altijd zijn haar tonen zacht. Van haar beelden gaat een warme alledaagsheid uit, een lichtheid die nooit oppervlakkig aanvoelt.

Vermandel is zichtbaar blij met die reactie. 'Je wortels in de grond schieten vind ik erg belangrijk. Het nestgevoel. Ik heb dat, maar vecht om het te kunnen behouden. Het doet enorm deugd als mensen rust en warmte in mijn beelden lezen. Daar doe ik het voor, niet voor de eer of bevestiging. Wat voor mij telt, is dat mensen mijn foto's zien. Daarvoor moet je wel een zekere bekendheid creëren, maar ik streef geen Annie Leibovitz-status na.'

Vermandel timmert anders aardig aan de weg. De National Portrait Gallery en het Victoria & Albert-museum in Londen kochten enkele portretten, ze stelde tentoon in de Douglas Hyde Gallery (Dublin) en de Whitechapel Gallery (Londen), en groepen als Sigur Rós en Portishead vroegen haar voor uitgebreide opdrachten.

SCHATERLACHEN

Vermandel krijgt vaak maar een kwartiertje of een halfuur om grote sterren te portretteren. Geen simpele klus als je een beetje eeuwigheidswaarde beoogt. 'Alleen als je slecht voorbereid bent, moet je je haasten', zegt Vermandel. 'En dat kan ik echt niet, dan sla ik in tien knopen. Ik bouw altijd een ruime marge in, en zorg ervoor dat er verschillende camera's geladen zijn voor die beroemde persoon binnenwandelt. Soms verloopt de sessie zo vlot dat ik iedereen verras door te vroeg klaar te zijn. Tijdloosheid zit zowel in een seconde als in een jaar. Het heeft met openheid te maken: mensen zijn makkelijker te ontwapenen in vijf minuten dan in een uur, want dan werkt hun verdediging nog niet. Ik ben zelf altijd op mijn gemak, en dat projecteren mensen op zichzelf.'

Helpt het dat u een vrouw bent?

'Ik heb er lang meisjesachtig uitgezien en dat gaf me weleens te weinig autoriteit. Nu zeg ik dat ik 35 ben, dat mijn werk in de National Portrait Gallery hangt en dat ik weet wat ik doe. De technische kant is allang geen probleem meer.'

'Sommige vrouwen vinden het wel moeilijk om het gezag van een andere vrouw te accepteren. Toen ik Lara Flynn Boyle moest fotograferen, verliep dat stroef. Ze wilde flitslicht in plaats van natuurlijk licht,

en poseerde heel erg. Maar het is toch een esthetisch portret geworden.'

Zijn bekende mensen minder open?

'Meestal zijn onbekende mensen nerveuzer om gefotografeerd te worden, maar soms bots ik bij grote beroemdheden op een pantser. David Attenborough ondernam bijvoorbeeld geen enkele poging om innemend te zijn. Misschien is hij verbitterd sinds de dood van zijn vrouw. Uiteindelijk heb ik hem stuurs, maar toch open geportretteerd. Ik ontmoet ook heel verlegen mensen, zoals Steve McQueen. Tegen mijn gewoonte in had ik bij hem geen drie of vier maar zes films (*met tien beelden per film, red.*) nodig. Bij de laatste film bloeide hij open en wist ik: *dit is hem.*'

U fotografeert die sterren op niet altijd even inspirerende locaties, en dat al veertien jaar. Hoe houdt u het voor uzelf uitdagend?

'Het is niet eenvoudig om alles fris te houden. Ik heb al heel wat grote filmsterren in het Dorchester Hotel gefotografeerd. De laatste keer merkte ik dat ik te zeer op mijn veilige territorium bleef. Ik had misschien nog eens een andere camera moeten proberen, even losbreken, maar ik was blij met mijn beeld. Het is gevaarlijk om te zeggen, maar ik heb al jaren geen slechte shoot meer gehad. Een van de redenen waarom ik veel werk heb, is dat ik betrouwbaar ben.'

U kunt toch niet alles controleren?

'Onlangs had ik voor Ben Kingsley een set opgesteld in zachtgroen en oker. Wandelt hij toch niet binnen in een lelijk hemd in blauw en roze, zeker? (*lacht*) Daar kun je dan niets aan veranderen.'

Hebt u uw eigen stek in Londen?

'Twee jaar geleden heb ik een appartement gekocht aan Finsbury Park. Ik hou van die buurt, ik hou van mijn straat. Ik woon op de eerste verdieping van een vrijstaand huis uit 1898, het heeft karakter. Het licht valt de hele dag binnen, als een gloed. Soms loop ik thuis rond, gewoon gelukkig te wezen (*glimlacht*).'

Hebt u er nog geen spijt van dat u als 22-jarige alleen en zonder concrete vooruitzichten naar Londen bent getrokken?

'Nee. Ik vind het raar dat anderen dat dapper vinden. Ik voelde me al redelijk volwassen en het was nooit een keuze. Ik moest het gewoon doen, dat voelde ik. Ook op werkvlak is het een geluk geweest dat ik altijd goed wist wat ik wilde. Ik schrik ervan hoeveel brol er verschijnt in magazines en galerieën, maar doorgaans legt Londen de lat heel hoog.'

'De meeste Londenaren zijn gefocust en ambitieus. Ze kunnen tegen een stootje, dus kun je erg eerlijk zijn. Tegelijk zijn mijn vrienden heel warm. Ik heb ➔

Links:
James McAvoy,
acteur, bekend
van onder meer
'Atonement'.

Rechts:
PJ Harvey,
muzikante.

Onder:
Sigur Rós,
IJslandse
muziekgroep die
Vermandel mee op
tournee vroeg.

Met de klok mee,
linksboven te beginnen:
Tom Waits, muzikant

Beth Gibbons &
Rustin Mann,
muzikanten

Willem Dafoe, acteur

The Aliens, muziekgroep

Ian McKellen, acteur,
bekend als Gandalf in
'Lord of the rings'

geen zin om me te omringen met mensen die niet heel goed zijn. *Nurturing* is de basis van elke relatie. Oei, nu klink ik bijna als een goeroe (*lacht*).'

Sommige van uw vrienden, zoals Beth Gibbons van Portishead, zijn grote sterren. Wordt het dan niet moeilijk om ze te fotograferen?

'Er is geen probleem als ze mij hebben ontmoet door mijn werk. Kenden ze mij ervoor al, dan is het lastiger. Van mijn broer en moeder kan ik bijvoorbeeld geen portret maken. Ik voel me dan een indringer, heb moeite met de autoriteit die ik opleg als fotografe. Beth heb ik leren kennen via het werk. We lachen veel tijdens onze sessies. Gefotografeerd worden haalt het kind in mensen naar boven. Ik heb foto's van een schaterlachende Beth, maar ook portretten die beter passen bij haar ingetogen muziek.'

DE STILTE VANGEN

Voelt het speciaal om in uw thuisland te exposeren?

'Mijn leven ligt volledig in Engeland, maar het is leuk voor mijn Belgische familie en vrienden dat ze mijn werk kunnen bekijken. Ik heb het juiste moment afgewacht. Alles in mijn leven gaat traag, maar daar geef ik niet om. Ik ben veertien jaar bezig als fotografe. Soms was het vechten, maar ik heb nooit iets moeten forceren.'

De locatie voor uw tentoonstelling is het Hasseltse Huis Hoste, waar een deel van 'De smaak van De Keyser' is opgenomen.

'Toen ik het zag, wist ik het: *dit is het!* Het is een prachtig huis met karakter. Het dateert uit de vroege twintigste eeuw, en combineert het warme van art nouveau met nieuwere art-deco-invloeden.'

Hoe moeilijk was het om te kiezen uit tien jaar werk?

'De selectie gebeurde heel organisch. Met de ruimtes en de kleuren in gedachten bracht ik beelden uit verschillende periodes samen, als diptieken of triptieken. Ik ken mijn werk heel goed. Als ik tevreden ben over een sessie, bekijk ik de foto's soms maanden later nog eens. Vroeger hingen er veel persoonlijke beelden bij mij thuis, maar dat is wat verminderd. De jongste jaren ben ik zo intensief bezig met mijn werk dat ik er thuis even van weg wil.'

'Fotografie is mijn medium, maar ik werk heel schilderachtig. Ik heb er geen moeite mee om mijn analoge beelden achteraf in Photoshop te bewerken, een lelijke spijker uit een muur te wissen, of schaduwen en hooglichten te versterken. Soms ben ik weken bezig om een afdruk perfect te krijgen. Daardoor lijkt mijn werk meer een ets of houtblokprint dan een pure foto.'

Hoe is de respons van het publiek?

'De reacties zijn uiteenlopend. Toen een jongen van vijftien mijn foto had gezien van een meisje dat handstand doet in een meer (*uit de reeks 'Alabama chrome', red.*) wilde hij per se naar die plek reizen. Maar er zijn evengoed mensen die het niet voelen. Die connectie, het gevoel van kalmte.'

Streeft u die rust na?

'Ik denk niet: *en nu ga ik eens de stilte vangen (lacht)*. Die emotie is mijn werk binnengeslopen, pas later ben ik me er bewust van geworden. Ik wil tijdloze beelden maken. Mijn portret van PJ Harvey, bijvoorbeeld, toont haar niet zoals ze was op die ene namiddag in een pub in Dorset, maar hoe ze al jaren is.'

SELFLESS LOVE

Of het nu sterrenportretten zijn of huiskamerfoto's, Vermandels beelden zijn altijd sober. Dat is des te opvallender in een tijd van schreeuwerige magazines en blitse lay-outs.

'Er is zeker een commerciële trend', weet Vermandel. 'Omdat we in een recessie zitten, moeten we *shiny happy people* tonen. Er lijkt weinig plaats voor intieme, diepgaande fotografie. Veel magazines zijn bang, de markt staat op het punt in elkaar te storten. Ze proberen constant nieuwe stijlen uit, maar blijven lezers verliezen. Ik geloof dat er in het medialandschap van de toekomst alleen pulp en zeer hoge kwaliteit zullen overblijven, niets daartussen.'

Voelt u het effect van de crisis?

'Mijn bankrekening ziet er minder goed uit dan drie jaar geleden. Toen het aantal opdrachten daalde, was ik eerst bang dat ik mijn soepelheid zou verliezen, zoals een atleet. Maar ik voel me net meer gefocust. Doordat ik soms maar één fotoshoot per week heb, loert het gevaar van de routine niet. Mijn prints beginnen ook goed te lopen, dat is mijn toekomst. Ik wil verder in de kunstfotografie.'

Uw eerste persoonlijke project heet 'Splinter'. Waarom?

'*Splinter* is ontstaan uit een gebrek aan controle, het gevoel versplinterd te zijn. Ik moest constant beschikbaar zijn, werd opgepikt en weer gedumpt. De ene dag sliep ik in een poepchic hotel in Los Angeles, de maand erop had ik geen enkele opdracht. Van prinses naar bedelaar, en terug.'

'Toen ik Tom Waits mocht fotograferen was ik supergelukkig. Maar de pr was zo slecht geregeld dat ik de avond voor mijn vertrek pas te horen kreeg dat mijn vluchten veranderd waren en ik er nog een lange busrit moest bij nemen. Ik was kwaad. Ik ben geen pakje dat je zomaar rond de wereld kunt trappen.'

De consumptiemaatschappij blijft een thema in uw werk.

'Consumeren komt me de strot uit. Het is al maanden geleden dat ik nog nieuwe kleren gekocht heb. Ik heb een paar schoenen dat al vijftien jaar oud is, maar ze zitten nog altijd als gegoten. Ik ben materialistisch, maar dan in de zin dat ik me hecht aan mijn spullen. Ik voel een band met mijn tafel, mijn stoelen, mijn huis.'

Neemt u nog snapshots?

'Ruim tien jaar geleden, toen ik twee jaar bezig was als professioneel fotografe, besepte ik dat ik geen foto's meer had van mijn eigen leven. Belachelijk. Sindsdien neem ik na elke sessie een snapshot van mij en iedereen die er was. Met die herinneringen vul ik hele fotodagboeken.'

Op een van die snapshots staat Mark Linkous, de zanger van Sparklehorse die onlangs zelfmoord pleegde. Hij was een goede vriend.

'Het is enorm moeilijk te beseffen dat ik nooit meer een onverwacht e-mailtje zal krijgen waarin Mark schrijft dat hij naar Londen komt en vraagt of ik naar een concert kom. In Huis Hoste hangt een snapshot van Mark en zijn vrouw Teresa. Ik wil ook hulde brengen aan de levenden. Teresa is een prachtvrouw, een voorbeeld van *selfless love*.'

Hoe laadt u zich op in zware periodes?

'Door te gaan stappen of te slapen. Op tournee met Sigur Rós ben ik bijna flauwgevallen van uitputting. Ik ben in bed gekropen en heb de rest van de dag niet meer gefotografeerd. Mijn gezondheid komt op de eerste plaats, ook al mis ik daardoor weleens toffe feestjes.'

'Ik hou enorm van dansen. Ik ben nu geobsedeerd door Wild Beasts, een Britse groep die ritmes en melodieën combineert tot een seksueel geladen resultaat. Ik heb altijd iets gehad met de lichamelijke van mensen. Het sluipt ook in mijn werk.'

Staat uw carrière het moederschap in de weg?

'Ik ben 35, maar heb altijd geweten dat als ik kinderen zou hebben, het op latere leeftijd zou zijn. In Londen worden veel van mijn vriendinnen pas moeder na hun 38ste. Ik voel me ook zonder kinderen gesetteld, en er zijn nog te veel dingen die ik eerst moet doen.'

Welke beroemdheden staan nog op uw verlanglijstje?

'De mensen van wie ik portretten maak, moeten me fascineren, ze moeten niet per se beroemd zijn. Maar tegen Neil Young en Bruce Springsteen zeg ik geen nee. Ze hebben allebei prachtige muziek gemaakt, en blijven al die jaren overeind. Ze doen het niet voor de roem, net als Tom Waits. Met hem klikte het heel goed. Ik hou van mensen die een beetje moeilijk doen (*lacht*).'

'Eva Vermandel, Photographs 2001-2009', van 1 tot 30 mei in Kunstencentrum België, Huis Hoste, Koningin Astridlaan 83, Hasselt. Elke woensdag, zaterdag en zondag tussen 13 en 17 uur, of op afspraak. Op 1 mei om 17u geeft Vermandel een lezing, om 21u is er een afterparty.